

Redaktören har ordet

Framtiden i historien

Vilken betydelse ska humaniora och historieämnet ha i framtiden? Vilken roll ska historiker spela i den offentliga debatten? Vilken typ av historia ska vi skriva? Så löd några av förra årets mest omdebatterade historiska frågor i USA och England. I grunden handlade debatten om humanioras förmåga att bidra till politisk och social hållbarhet i en tid av tilltagande klimat- och miljöproblem. Det som satte igång diskussionen var de båda historikerna Jo Guldis och David Armitages bok *The History Manifesto*, som snabbt blev en utkastad brandfackla i diskussionen om historieforskningens roll och mening när den kom ut i oktober 2014.

Historikerna måste rikta om fokus i sin forskning, menar Jo Guldis och David Armitage. Under en period av cirka 50 till 70 år har historikerna lämnat *longue durée* för en mer navelskådande form av historia, där fokus legat på djup specialisering, vilket haft allvarliga konsekvenser för den akademiska forskningens och historiens roll i det offentliga samtalet. Historikerna har haft – och har – stora problem med att hantera långtidsproblem såsom klimatförändringar, ekonomisk ojämlikhet och en rad olika *policy*-frågor. Bristen eller snarare ointresset från historikernas sida har lämnat fältet fritt för ekonomer, självutnämnda orakler och andra specialister utan historisk kunskap och känsla. Kortfristig historia har fjärmat oss från både verklighetens problem och offentligheten. Det de efterlyser är alltså att historia tar sig an längre tidsintervaller och förändringsprocesser av global omfattning. De långa linjernas historia kan sedan ligga till grund för ett mer aktivt ställningstagande i samtidens debatter rörande hållbar utveckling och ekonomisk ojämlikhet.

Frågorna som ställs i boken är naturligtvis viktiga, men kritiken som rests mot den, då främst, som nämnts, från historikerkåren i USA och

England, har varit mycket skarp.¹ De har påpekat att den historiografiska beskrivning rörande historieforskningens specialisering och fokus på korta tidsintervaller under 1900-talet, som ges av de båda författarna, inte stämmer. Frånsett skilda uppfattningar om hur man bäst ska kvantifiera antalet studier med inriktning mot olika ämnen och själva sifferexercisen, menar kritikerna att man visst har intresserat sig för längre tidsintervaller och förändringsprocesser av global omfattning även under tiden av specialisering.

Men egentligen handlar det om en fråga om metod, om hur vi har respektive önskar närma oss det förflutna, menar jag. De båda forskarna är anhängare av *big data*, som ju är på modet just nu, men Jo Guldi och David Armitage talar inte om hur, mer konkret, all *big data* ska insamlas och systematiseras för att kunna användas. Vilken typ av metod är det som ska förändra historia som vetenskap samt öppna dörren till offentligheten och i förlängningen lösa framtidens problem? Utan ett klokt svar på den frågan blir det svårt för historikern att ställa om sin forskning och att vara rådgivare.

En sak är i alla fall säkert. Framtiden är ett ämne värt att diskuteras, också inom de historiska disciplinerna. Det visar inte minst historien: David Heidenblad Larsson lyfter i detta häfte av *Historisk tidskrift* fram den intensiva framtidsdebatt som blossade upp kring Gösta Ehrensvärds bok *Före-Efter: En diagnos* som kom ut 1972 – Heidenblad Larssons analys visar hur framtidskunskap cirkulerade i medier och vad detta gjorde med kunskapen. Dessutom gör Ludvig Wiklander en detaljerad studie av resandefolket i den svenska minoritetspolitiken, en analys som belyser den statliga minoritetsutredningen av frågan om resandefolkets omtvistade etnicitet. Dessa två exempel ur *Historisk tidskrift* visar att historia vare sig behöver syssla med långa tidsintervaller eller vara skrivna av durkdrivna humanister med inflytande på den globala agendan för att vara aktuell och insiktsfull.

Stockholms universitet

BO ERIKSSON

1. Se t.ex "AHR Exchange: On 'The History Manifesto'", *The American Historical Review* 120:2 (2015) s. 527–554. I Sverige har boken debatterats av bl.a. Peter Josephson och Frans Lundgren i *Respons*, nr 6 (2014) s. 12–14.